

ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

Кафедра «Облік і аудит»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до дипломного проектування

для студентів спеціальності

«ОБЛІК І АУДИТ»

освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»

Харків 2010

Методичні вказівки розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри «Облік і аудит» 14 жовтня 2008 р., протокол №3.

Призначено для студентів спеціальності «Облік і аудит» освітньо-кваліфікаційного рівня магістр.

Укладачі:

проф. Н.В. Чебанова,
доц. А.А. Пакуліна

Рецензент

доц. Т.І. Єфіменко

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до дипломного проектування
для студентів спеціальності
«ОБЛІК І АУДИТ»
освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»

Відповідальний за випуск Пакуліна А.А.

Редактор Буранова Н.В.

Підписано до друку 02.12.08 р.

Формат паперу 60x84 1/16 . Папір писальний.

Умовн.-друк.арк. 2,5. Обл.-вид.арк. 2,75.

Замовлення № Тираж 50. Ціна

Видавництво УкрДАЗТу, свідоцтво ДК № 2874 від. 12.06.2007 р.

Друкарня УкрДАЗТу,
61050, Харків - 50, майд. Фейєрбаха, 7

Зміст

Вступ	4
1 Вибір теми дослідження та її затвердження	6
2 Керівництво магістерською роботою та регламент її виконання	7
3 Структура, обсяги та зміст магістерської кваліфікаційної роботи	9
4 Вимоги до оформлення магістерської роботи	20
5 Правила оформлення графічного матеріалу	32
6 Підготовка до захисту	34
7 Порядок захисту магістерської кваліфікаційної роботи	35
8 Критерії оцінки магістерської кваліфікаційної роботи	37
Додаток А Зразок оформлення змісту за темою	41
Додаток Б Зразок оформлення списку використаних джерел	43
Додаток В Приклад оформлення переліку умовних скорочень	45
Додаток Г Зразок оформлення аркуша графічного матеріалу	46
Додаток Д Відгук	47
Додаток Е Рецензія	48
Додаток Ж Зразок оформлення заявки з підприємства на виконання магістерської кваліфікаційної роботи	49
Додаток К Акт впровадження	50

ВСТУП

Написання та захист магістерської кваліфікаційної роботи є завершальним етапом навчального процесу в підготовці магістра і має на меті:

- систематизацію, закріплення та розширення у студентів теоретичних і практичних знань, набутих у процесі навчання в магістратурі;

- розвиток навичок самостійної роботи і оволодіння методикою проведення досліджень та експериментів для вирішення практичних проблем і питань;

- адаптацію теоретичних моделей і практичного досвіду обліку і аудиту, управління щодо умов діяльності конкретного господарського об'єкта;

- розвиток у студентів навичок самостійної роботи та оволодіння методикою наукових досліджень, аналітичних та експериментальних розрахунків, науково-практичного обґрунтування висновків і рекомендацій під час розв'язування проблем та питань, що висвітлюються ними у магістерській кваліфікаційній роботі;

- з'ясування рівня підготовки студентів до самостійної роботи в умовах трансформації економічних відносин, сучасного стану виробництва, науки, техніки та культури.

Магістерська кваліфікаційна робота – це самостійно виконане дослідження прикладного характеру, яка містить нове (оригінальне) рішення практичної проблеми (обліку і аудиту, управління) конкретного підприємства або процесу. Головним критерієм оцінки роботи є практична значущість розробок магістранта. Магістерська кваліфікаційна робота має містити характеристику стану відповідної галузі, господарства залізничного транспорту, підприємства або національної економіки.

Окремим магістрантам може надаватися право виконувати магістерську кваліфікаційну роботу науково-дослідного спрямування. Головним критерієм оцінки таких робіт є наявність елементів наукової новизни.

Зміст та захист магістерської роботи мають висвітлити вміння випускника:

- використовувати набуті у процесі навчання теоретичні знання та практичні навички для професійного вирішення конкретних проблем обліку і аудиту підприємств промисловості і транспорту;

- знаходити, аналізувати та ефективно використовувати відповідні джерела інформації: законодавчо-нормативні документи, наукові публікації, інструкції, методичні рекомендації, необхідні статистичні дані, фінансову звітність суб'єктів господарювання тощо;

- вивчати, опрацьовувати, використовувати та вдосконалювати вітчизняний та міжнародний досвід з проблеми, яка досліджується;

- самостійно виробляти обґрунтовані рішення щодо фінансово-господарської діяльності, зокрема, з використанням інформаційних технологій.

Завдання магістерської роботи полягає в проведенні теоретичного дослідження, побудові економіко-математичних моделей прикладного характеру та використанні їх для аналізу та прийняття рішень у певній сфері економіки.

Основні результати роботи мають бути опубліковані в статті у науковому виданні, вихід якої з друку є необхідною умовою допуску магістерської кваліфікаційної роботи до захисту.

Дані методичні вказівки складаються з 8 розділів (про написання, оформлення та захист магістерської кваліфікаційної роботи) та 8 додатків.

1 Вибір теми дослідження та її затвердження

Тематика робіт розробляється випускаючою кафедрою і періодично уточнюється з урахуванням змін, що відбуваються у господарчому та правовому середовищі України, а також у середовищі функціонування і досвіду управління базами практики.

Тема магістерської кваліфікаційної роботи обирається студентом разом з керівником з урахуванням її актуальності, зацікавленості конкретного підприємства у розробленні саме цієї проблеми, можливості використання відповідної статистичної інформації, збирання фактичного матеріалу на конкретному об'єкті дослідження, наявності літературних джерел та власних розробок і уточнюється після зарахування в магістратуру. Має бути надісланий лист з підприємства на ім'я декана факультету з проханням виконати магістерську кваліфікаційну роботу на відповідну тему (або без назви теми, з вказівкою, які питання розкрити в роботі).

Узгоджені теми подаються на розгляд кафедри, і за її поданням затверджуються наказом ректора академії.

Тема (назва магістерської кваліфікаційної роботи) повинна бути, по можливості, стислою, відповідати суті вирішуваної проблеми та вказувати на мету роботи, її завершеність.

Після затвердження теми магістрант складає план магістерської кваліфікаційної роботи, який в обов'язковому порядку узгоджує з керівником і розробляє індивідуальний календарний план-графік виконання робіт. На основі опрацьованого індивідуального календарного плану-графіка з метою поточного контролю написання роботи складається завдання на виконання магістерської кваліфікаційної роботи, яке підписується керівником, магістрантом і завідувачем випускаючої кафедри.

Магістерська робота виконується індивідуально. Індивідуальні магістерські кваліфікаційні роботи можуть бути об'єднані однією загальною темою (назвою) і являти собою окремі розділи загальної наукової праці.

Зміна теми магістерської роботи допускається у виняткових випадках за відповідним обґрунтуванням та погодженням із завідувачем випускаючої кафедри (не пізніше як за три місяці до визначеного терміну подання завершеної роботи на кафедру).

2 Керівництво магістерською роботою та регламент її виконання

Одночасно із затвердженням теми за кожним студентом за пропозицією кафедри «Облік і аудит» закріплюється науковий керівник. Науковими керівниками можуть бути професори, доценти, доктори та кандидати наук, найбільш досвідчені викладачі УкрДАЗТ. Для надання допомоги студенту в підготовці магістерської роботи науковий керівник, в разі необхідності, може залучати консультантів з окремих розділів роботи – за рахунок ліміту часу, відведеного йому на наукове керівництво магістерською роботою. Консультантами з окремих розділів магістерської роботи можуть призначатися професори, доценти, наукові працівники та викладачі вищих закладів освіти, науково-дослідних установ, висококваліфіковані фахівці. Консультанти перевіряють відповідну частину виконаної студентом роботи та підписують її. Дані щодо консультанта фіксуються в завданні та вказуються на титульному аркуші магістерської кваліфікаційної роботи.

Виконання магістерської роботи складається з таких етапів:

- 1 Підбір та вивчення літератури з обраної теми.
- 2 Складання плану і графіка виконання магістерської кваліфікаційної роботи.
- 3 Написання і оформлення роботи.
- 4 Попередній захист магістерської кваліфікаційної роботи.
- 5 Захист магістерської кваліфікаційної роботи перед Державною екзаменаційною комісією.

У терміни, визначені науковим керівником, але не менше двох разів на місяць, студент зобов'язаний звітуватися перед керівником про хід виконання плану підготовки магістерської роботи.

Науковий керівник магістерської роботи виконує такі функції:

- керує підготовкою магістерської роботи;
- контролює виконання графіка навчального процесу;
- допомагає студенту сформулювати кінцеву редакцію теми роботи, обрати правильний напрямок і методи вирішення основних питань;
- визначає разом із студентом завдання для магістерської роботи і складає план роботи;
- надає допомогу в розробленні календарного графіка роботи на весь період підготовки магістерської роботи;
- рекомендує необхідні джерела для опрацювання теми роботи: основну літературу, довідкові та архівні матеріали тощо;
- проводить систематичні, визначені розкладом та призначені у міру необхідності консультації, бесіди;
- аналізує та контролює організацію самостійної роботи студента;
- контролює виконання роботи (частинами і в цілому) згідно з розробленим календарним графіком;
- здійснює перевірку розділів магістерської роботи і роботи в цілому.

При перевірці магістерської роботи студента науковий керівник повинен: вказати на кожну помилку та неточність; визначити їх суть та раціональні шляхи вирішення завдання; уточнити або виправити нечіткі формулювання; відмітити стилістичні помилки.

Після написання роботи студентом керівник складає відгук, у якому відображається:

- 1) актуальність дослідження;
- 2) короткий аналіз позитивних рис роботи;
- 3) детальний аналіз недоліків і помилок;
- 4) висновки та оцінка роботи щодо рівня теоретичних знань, виявлених студентом при вирішенні конкретних

практичних завдань: глибина та комплексність підходу при аналізі економічних проблем; теоретичне і практичне значення отриманих результатів та характеристика їх новизни, ступінь самостійності роботи слухача;

5) загальна оцінка роботи.

Відгук датується і підписується науковим керівником. Відгук на роботу складає також провідний фахівець підприємства, на якому виконана магістерська кваліфікаційна робота. У ньому в основному має відобразитись практична цінність магістерської кваліфікаційної роботи.

Рецензію на магістерську кваліфікаційну роботу складає провідний фахівець ВНЗ з відповідної спеціальності (який не є керівником).

3 Структура, обсяги та зміст магістерської роботи

Магістерська кваліфікаційна робота має бути чіткою та логічно побудованою. Загальний обсяг роботи не повинен перевищувати 120 сторінок формату А4 машинописного тексту. Список літератури та додатки в наведений обсяг не входять.

3.1 Структура магістерської кваліфікаційної роботи

Магістерська кваліфікаційна робота повинна містити:

- титульний аркуш (видається студенту на кафедрі);
- зміст;
- завдання до виконання роботи і календарний план (видається на кафедрі);
- вступ (орієнтовно 3-4 с.);
- основну частину (орієнтовно 110 с.);
- висновки (орієнтовно 3-5 с.);
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

3.2 Зміст магістерської кваліфікаційної роботи

3.2.1 Титульний аркуш магістерської кваліфікаційної роботи

Титульний аркуш магістерської кваліфікаційної роботи містить найменування вищого навчального закладу, де виконана робота; назву кафедри; прізвище, ім'я, по батькові автора, назву магістерської кваліфікаційної роботи; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника або консультанта, їх підписи; шифр магістерської кваліфікаційної роботи (узгоджується з нормоконтролером кафедри); місто, рік виконання магістерської кваліфікаційної роботи.

3.2.2 Зміст

Зміст подають на початку магістерської кваліфікаційної роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаної літератури та інше. Приклад змісту наведено у додатку А.

3.2.3 Вступ

У вступі обґрунтовується актуальність обраної теми, її практичне значення, подається огляд опублікованих матеріалів (літератури) з обраної теми, стисло характеризуються проблеми та питання, що вимагають вирішення, чітко формулюються мета магістерської кваліфікаційної роботи і підпорядковані їй завдання, визначаються об'єкт, предмет, методи та інформаційна база дослідження.

У вступі надають загальну характеристику випускної магістерської роботи в рекомендованій нижче послідовності.

Актуальність теми. Шляхом критичного аналізу та порівняння з відомими розв'язаннями проблеми (задачі) обґрунтовують актуальність та доцільність роботи для розвитку відповідної сфери економіки, організації та управління в промисловості та на транспорті. При висвітленні стану досліджуваної проблеми слід назвати авторів, які зробили найбільш значний внесок у розроблення проблеми, основні закони і нормативні акти України та міжнародного права, на яких базується магістерська кваліфікаційна робота.

Обґрунтування актуальності не повинно бути багатослівним.

Мета і завдання дослідження. Формулюють мету магістерської кваліфікаційної роботи і завдання, які необхідно вирішити для її досягнення. Не слід формулювати мету як дослідження..., вивчення..., тому що ці слова вказують на спосіб досягнення мети, а не на саму мету. Задачі, які ставляться в роботі, мають відповідати цілям дослідження. Як правило, виходячи із завдань дослідження, будується структура магістерської кваліфікаційної роботи. Тому завдання дослідження відповідають змісту розділів і підрозділів випускної магістерської роботи.

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обирається для вивчення. Не слід називати об'єктом дослідження конкретне підприємство, організацію, установу чи орган державної влади або його підрозділ, на прикладі якого виконується магістерська кваліфікаційна робота.

Предмет дослідження – конкретна проблема, що міститься в межах об'єкта дослідження.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і окреме. Саме на нього спрямована основна увага слухача, оскільки предмет дослідження визначає тему магістерської кваліфікаційної роботи.

Методи дослідження. Подають перелік методів дослідження, які використані для досягнення поставленої в

роботі мети. Слід перелічити методи дослідження, що застосовувалися, з посиланням на конкретні завдання, що виконувалися за допомогою цих методів.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. Подають коротку анотацію нових наукових положень та проектних рішень, запропонованих особисто слухачем магістратури. Необхідно показати відмінність одержаних результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (вперше одержано, удосконалено, дістало подальшого розвитку). Кожний отриманий науковий чи проектний результат чітко формулюють, відокремлюючи його основну сутність і зосереджуючи особливу увагу на рівні досягнутої при цьому новизни (без нагромадження дрібних і таких, що затемнюють його сутність, деталей та уточнень) та практичному значенні проектного рішення.

Практичне значення одержаних результатів. Наводять відомості про практичне застосування одержаних результатів або рекомендації щодо їх використання. Відзначаючи практичну цінність одержаних результатів, необхідно подати інформацію щодо ступеня готовності або масштабів використання. Коротко характеризуються основні прикладні результати магістерської кваліфікаційної роботи (методичні рекомендації з окремих напрямків діяльності суб'єкта дослідження або аспекту предмета дослідження, моделі, доповнення до чинного законодавства та ін.), визначається можлива галузь їх впровадження та їх вплив на проблему, яка при цьому вирішується.

Апробація результатів роботи і публікації. При наявності оприлюднення результатів магістерської кваліфікаційної роботи наводиться інформація про наукові та науково-практичні конференції, семінари, наради, на яких оприлюднені результати роботи, а також вказується наявність публікацій основних результатів дослідження в статтях у наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалах і тезах конференцій, семінарів та ін.

В кінці вступу наводиться фактологічна основа дослідження (загальне інформаційне забезпечення), надається структура магістерської кваліфікаційної роботи.

3.2.4 Основна частина

В основній частині мають бути розглянуті теоретичні питання та прикладні аспекти досліджуваної проблеми. Магістерська кваліфікаційна робота повинна містити характеристику об'єкта дослідження, обґрунтування обраних для дослідження методів і методик дослідження, самі розрахунки (при великому обсязі можна вмістити їх у додатки), аналіз отриманих результатів, пропозиції щодо практичного використання результатів дослідження, рекомендації щодо впровадження пропозицій магістранта у практику управління підприємством або економічним процесом. Характер і зміст заходів, що пропонуються в магістерській кваліфікаційній роботі, мають базуватися на аналітичних оцінках поточного стану та прогнозах майбутніх напрямів розвитку об'єкта дослідження. Для здійснення необхідних техніко-економічних розрахунків необхідно використовувати апарат економіко-математичних та економіко-статистичних методів, моделі дослідження економічних процесів та явищ.

Основна частина магістерської кваліфікаційної роботи, як правило, поділяється на 4 розділи – теоретичний, методологічний, аналітичний та впроваджувальний, хоча, залежно від характеру обраного для дослідження напрямку та специфіки розроблюваної теми, можлива й інша структуризація основної частини.

У першому розділі основної частини викладаються теоретичні основи розробки обраної теми, тобто характеризуються сутність досліджуваної проблеми та ступінь її сучасної розробки, аналізуються та узагальнюються існуючі концепції, визначаються дискусійні аспекти та невирішені питання щодо проблематики дослідження.

У другому розділі на основі вивчення, обробки та узагальнення аналітичних матеріалів необхідно:

- надати техніко-економічну характеристику конкретного підприємства (повне найменування,

організаційна структура, склад основних підрозділів і виконання їх функцій та ін.);

- відобразити сучасний стан обліку і аудиту на конкретному підприємстві, ступінь автоматизації обліку на підприємстві.

Окремий підрозділ тут може бути присвячений аналізу сучасної наукової літератури з питань, що розглядаються. Цей підрозділ розробляється на засадах вивчення спеціальної літератури, нормативно-законодавчої документації та офіційної статистичної інформації.

Базовий аналітичний матеріал, проміжні розрахунки та отримані кількісні результати мають бути подані у 3-му розділі основної частини або у додатках у кінці розділу у вигляді таблиць та рисунків, графіків, діаграм, статистичних, розрахункових таблиць тощо.

Крім даних обліку та звітності конкретного підприємства, у 3-му розділі рекомендується використовувати матеріали державної та відомчої статистики, дані спеціальних економічних досліджень, матеріали оперативного обліку і контролю, особистих спостережень, отриманих під час проходження практики.

Необхідно зазначити, що дослідна складова 3-го розділу є обов'язковою для всіх випускних магістерських робіт, але доцільність подання її у вигляді окремого розділу в кожному окремому випадку погоджується слухачем з науковим керівником, виходячи з особливостей теми магістерської роботи. Якщо окремо цей розділ не виділяється, дослідження проводяться в рамках аналітичного або при необхідності проектного розділів магістерської кваліфікаційної роботи.

Дослідна складова розділу базується на проведенні комплексних досліджень предмета та об'єкта проектування, їх стану в різні періоди часу. При цьому важливою умовою є дослідження факторів, що визначають стан предмета проектування. Вони здійснюються за матеріалами, що відображають зміни предмета проектування в динаміці за кілька попередніх років (місяців) та їх вплив на ефективність функціонування бази дослідження. При дослідженні

використовуються методи компаративного (порівняльного) аналізу, моделювання, теорії ймовірності, математичної статистики, методи соціальних досліджень (опитування, анкетування) та ін.

Як результати дослідження можуть виступати емпіричні, графічні та інші залежності, проекти нормативних актів, моделі, схеми та структури, фінансово-економічні рішення, розроблені методики тощо.

Результати дослідження мають бути використані в проектному розділі для обґрунтування конкретних пропозицій та рекомендацій.

Студент магістратури повинен продемонструвати вміння самостійно проводити наукові дослідження, застосовувати сучасні економіко-математичні методи та інші методи наукового пізнання, надавати науково-аналітичну характеристику новим явищам, а також використовувати нові знання для конкретних прикладних фінансово-економічних рішень.

Обов'язковою є власна оцінка автором виявлених тенденцій та обґрунтування висновків і пропозицій, спрямованих на вирішення проблемних питань.

У 4-му розділі, який повинен мати прикладний характер, розкривається зміст запропонованих заходів, спрямованих на вдосконалення обліку і аудиту, управління та ефективного вирішування досліджуваної проблеми. Рекомендації та пропозиції мають бути докладно обґрунтовані. Їх реальне практичне значення доцільно підтвердити здійсненням необхідних техніко-економічних розрахунків та визначенням розміру очікуваного економічного ефекту, що буде отриманий внаслідок впровадження комплексу запропонованих заходів у практику.

У цьому розділі на базі теоретичного узагальнення і аналізу обраної як предмет дослідження проблеми обґрунтовуються нові підходи до вирішення цієї проблеми, теоретичні, нормативні, методичні та практичні пропозиції, а також організаційні та фінансово-економічні заходи щодо усунення виявлених недоліків, удосконалення діяльності відповідного підприємства, організації, установи або їх

підрозділу. Обов'язковим підрозділом впроваджувального розділу є також результати оцінки економічної та соціальної ефективності проектних пропозицій, обумовлених темою магістерської кваліфікаційної роботи. Загальним для всіх тем є виконання таких вимог:

- матеріал у впроваджувальному розділі розміщується у такий послідовності: встановлення мети проектування з посиланням на теоретичний, аналітичний та дослідний (при умові його відокремлення) розділи; обґрунтування проектних пропозицій (їх змісту, очікуваних результатів тощо);

- характеристика передумов практичного впровадження пропозицій;

- розрахунок необхідних фінансових, матеріальних та інших ресурсів і економічної ефективності для кожної пропозиції; зведений розрахунок економічної та соціальної ефективності;

- проектні розрахунки проводяться на альтернативних засадах, тобто окремі рішення, проектні пропозиції, що повинні розроблятися у декількох варіантах (форма альтернативності залежить від теми проекту);

- зведені розрахунки економічних і фінансових результатів проекту оформлюються згідно з вимогами методичних вказівок і обов'язково подаються в ілюстративному матеріалі;

- впроваджувальні пропозиції можуть мати вигляд проекту інструктивно-методичних матеріалів; економіко-організаційних, економіко-фінансових, соціально-фінансових, інноваційних, фінансово-технологічних та інших заходів, моделей, методики тощо.

Впроваджувальний розділ може бути побудований у двох формах.

1 Розроблення однієї певної ідеї, яка за своєю сутністю буде комплексним заходом з вдосконалення різних сфер фінансово-економічної діяльності бази проектування.

2 Обґрунтування декількох заходів (двох і більше), пов'язаних між собою ідеєю вдосконалення предмета та об'єкта проектування. В цьому випадку окремий захід націлюється на усунення конкретного недоліку в діяльності

підприємства, організації чи установи, а система заходів у цілому сприятиме досягненню мети магістерської кваліфікаційної роботи.

Вибір форми побудови впроваджувального розділу визначається темою магістерської роботи, результатами аналізу та дослідження, шляхами проектування тощо.

Обов'язковою умовою якісного виконання впроваджувального розділу є застосування сучасної комп'ютерної техніки, економіко-математичних методів та моделей, результатів наукових досліджень.

Рекомендації та пропозиції повинні мати наукову мотивацію та впливати з аналізу фактичного матеріалу, тобто з аналітичного розділу.

В основній частині магістерської роботи має чітко простежуватися зв'язок 3-го і 4-го розділів з першою та другою частинами, тобто рекомендації та пропозиції повинні мати наукове обґрунтування та впливати з результатів аналізу фактичного матеріалу.

Висновки. У висновках необхідно чітко та послідовно, у тезисній формі, викласти основні узагальнені результати проведених досліджень та визначити, якою мірою вирішені завдання та досягнута мета магістерської кваліфікаційної роботи, що були сформульовані у вступі.

Висновки – це завершальний етап магістерської роботи, в них автор підводить підсумки проведених теоретичних і практичних досліджень.

У висновках необхідно зробити акцент на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати вірогідність результатів, виділити головні рекомендації щодо їх використання.

Студент у логічній послідовності узагальнює результати дослідження, формулює висновки та пропозиції до кожного розділу (підрозділу) і магістерської роботи в цілому. Відображаються саме ті висновки та пропозиції, які впливають із проведеного автором дослідження.

За змістом і формою вони мають бути чітко викладені, аргументовані і співвіднесені з уже відомими науково-практичними розробками.

У висновках відображаються також сукупність результатів і положень, що характеризують автора роботи як здобувача освітньо-кваліфікаційного рівня магістра, його особистий внесок у розробку теми.

3.2.5 Список використаних джерел

Список літератури – це перелік усіх джерел наукової, методичної, статистичної, довідкової та іншої інформації, на які є посилання у тексті роботи або які використовувались під час написання магістерської кваліфікаційної роботи.

При формуванні «Списку використаних джерел» необхідно врахувати, що на перше місце виносяться Конституція України, Закони України, Укази Президента України, Постанови Верховної Ради України, Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, нормативно-інструктивні документи, інші джерела інформації подаються в алфавітному порядку.

Кількість використаних джерел нормативно не врегульована і залежить від ступеня вивченості проблеми і ступеня її нормативного врегулювання. Виходячи з досвіду підготовки випускних магістерських робіт, рекомендована загальна кількість позицій у переліку використаної літератури має бути не менше ніж 70 джерел.

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. Зокрема, потрібну інформацію можна одержати із таких стандартів: ГОСТ 7.1-84 «Библиографическое описание документа. Общие требования и правила составления», ГОСТ 7.12-93 «Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила», ДСТУ 3582-97 «Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові в бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила».

Список використаних джерел та додатки не входять в загальний обсяг магістерської роботи.

Приклад оформлення «Списку використаних джерел» наведено у додатку Б.

3.2.6 Додатки

Уся інформація, що подана у текстовій, табличній, графічній формі або у вигляді форм первинної статистичної звітності, а також проміжні математичні розрахунки, що не увійшли до складу основної частини, але яку магістрант вважає за доцільне вмістити у магістерську кваліфікаційну роботу, вноситься у додатки.

Дослідження, які проводяться під час написання магістерської роботи, мають базуватися на засадах інтегрованості з усіма дисциплінами, передбаченими навчальним планом.

Магістерська робота має бути виконана автором самостійно і містити висунуті автором для прилюдного захисту положення, які мають теоретичне або прикладне значення. Плагіат, свідоме зловживання авторськими правами іншого автора неприпустимі. Така магістерська кваліфікаційна робота знімається з розгляду.

Будь-які дані, що вміщено в роботу або використано в процесі її виконання, повинні обов'язково супроводжуватись посиланнями на інформаційні джерела, а самі ці джерела мають бути включеними до «Списку використаних джерел».

Запропоновані рішення мають бути строго обґрунтовані, критично оцінені в порівнянні з іншими рішеннями. Магістерська робота має містити відомості про практичне використання отриманих автором результатів, а робота, що має теоретичне значення, – рекомендації для використання висновків.

Значно підвищується науково-теоретичний і прикладний рівень магістерської кваліфікаційної роботи, якщо її основні положення доповідалися на науково-теоретичних, науково-практичних конференціях та семінарах або були опубліковані.

Ілюстративна частина не є складовою пояснювальної записки і призначена для ілюстрації основних результатів магістерської кваліфікаційної роботи під час її захисту. Структура і склад матеріалів, що подаються в ілюстративній частині, погоджуються з науковим керівником після завершення роботи над пояснювальною запискою, виходячи з теми магістерської роботи і структури доповіді слухача при її захисті. Рекомендована кількість ілюстративних матеріалів – від 8 до 12 сторінок, ілюстративна частина повинна відображати всі розділи магістерської роботи і одержані наукові результати.

4 Вимоги до оформлення магістерської кваліфікаційної роботи

4.1 Загальні вимоги

Магістерську кваліфікаційну роботу оформлюють у вигляді тексту, ілюстрацій і таблиць. Обсяг пояснювальної записки (без додатків) повинен складати до 120 сторінок.

Роботу друкують за допомогою комп'ютера з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297 мм) з такими рамками: ліва межа – 20 мм, верхня, нижня і права – по 5 мм. Таблиці та ілюстрації можна подати на аркушах формату А3 (297 x 420 мм).

Магістерська кваліфікаційна робота виконується українською мовою за допомогою текстового редактора Microsoft Word (шрифт Times New Roman, розмір шрифту 14 пт, міжрядковий інтервал – 1,5), додержуючись таких розмірів берегів: верхній – 10 мм від рамки, лівий – 5 мм від рамки, правий – 3 мм від рамки, нижній – 10 мм від штампа (штамп висотою 15 мм).

Шрифт друку повинен бути чітким, стрічка – чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту магістерської кваліфікаційної роботи має бути однаковою впродовж всієї пояснювальної записки.

Друкарські помилки або помилки на письмі, графічні неточності, які виявилися в процесі написання магістерської кваліфікаційної роботи, можна виправляти підчищенням або зафарбуванням білою фарбою і нанесенням на тому ж місці виправленого тексту (фрагмента рисунка) машинописним способом. Виправлення мають бути акуратними та не привертати увагу.

Прізвища, назви установ, підприємств, організацій та інші власні назви в пояснювальній записці наводять мовою оригіналу.

Структурні елементи «Зміст», «Перелік умовних скорочень», «Вступ», «Висновки», «Рекомендації», «Список використаних джерел», «Додатки» не нумерують, а їх назви є заголовками структурних частин магістерської кваліфікаційної роботи.

Розділи та підрозділи повинні мати заголовки. Пункти та підпункти теж можуть мати заголовки.

Заголовки структурних частин магістерської кваліфікаційної роботи та заголовки розділів слід розташовувати з абзацного виступу і друкувати малими літерами з першої великої без крапки в кінці, не підкреслюючи. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Перенесення слів у заголовку розділу не допускається.

Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів магістерської кваліфікаційної роботи друкують з абзацного відступу і маленькими літерами, крім першої великої, без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Абзацний відступ повинен бути однаковим впродовж усього тексту магістерської кваліфікаційної роботи і дорівнювати 15 мм від краю тексту. Якщо в тексті є переліки, то вони оформлюються дефісами (з абзацу) або таким чином:

а) ...

б) ...

1) ...

2) ...

в)

Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом (а саме – між нижніми краями двох сусідніх рядків) має бути не менше 15 мм (2 полуторних інтервали). Відстань між основами рядків заголовка, а також між двома заголовками приймають такою, як у тексті. Відстань між назвою підрозділу та текстом повинна бути 15 мм.

Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу, а також пункту і підпункту в нижній частині сторінки, якщо після неї надруковано тільки один рядок тексту.

В тексті не допускається застосовувати розмовні звороти, техніцизми, професіоналізми, використовувати для одного й того ж поняття різні терміни, синоніми, а також іншомовні слова і терміни при наявності рівнозначних слів і термінів в українській мові. Не можна також застосовувати скорочення слів, крім загальноприйнятих, згідно з існуючими держстандартами, а також прийнятих у даному документі.

4.2 Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака «№» та крапки у кінці.

Сторінки магістерської кваліфікаційної роботи слід нумерувати, додержуючись наскрізної нумерації впродовж всього документа. Першою сторінкою магістерської кваліфікаційної роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не проставляють. На аркуші змісту номер сторінки проставляють у відповідній клітині штампа. На наступних сторінках номер проставляють у штампі, у нижньому правому куті сторінки без крапки в кінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок роботи.

Розділи пояснювальної записки повинні мати порядкову нумерацію впродовж всього документа (наприклад, 1, 2, 3).

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку (наприклад 1.1, 1.2, 1.3).

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку (наприклад, 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3). Якщо текст поділяється тільки на пункти, їх слід нумерувати, за винятком додатків, порядковими номерами.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту. Номер підпункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, підпункту між якими ставлять крапку (наприклад, 1.1.1.1, 1.1.1.2, 1.1.1.3).

Якщо розділ або підрозділ складається з одного пункту або пункт складається з одного підпункту, його нумерують.

Нумерацію та назву розділів, пунктів, підпунктів починають з абзацу. Наприклад:

- 1 Техніко-економічна характеристика підприємства N
  - 1.1 ...
  - 1.2 ...
  - 1.3 ...
- 2 Аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства N
  - 2.1 ...
    - 2.1.1 ...

4.3 Ілюстрації

Ілюстрації (фотографії, рисунки, креслення, діаграми, схеми, графіки, карти) необхідно подавати в магістерській кваліфікаційній роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації, які розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Якщо ілюстрація не вміщується на одній сторінці, можна переносити її на інші сторінки, вміщуючи назву ілюстрації на першій сторінці,

пояснювальні дані – на кожній сторінці, і під ними позначають «Рисунок ____, аркуш ____».

Ілюстрації позначають словом «Рисунок» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Пояснювальні підписи розміщують безпосередньо під ілюстрацією. Номер ілюстрації та її назву розміщують після пояснювальних підписів з абзацного відступу за наведеним нижче зразком.

Зразок

Рисунок 1.2 – Групування витрат за статтями калькуляції

При посиланнях на ілюстрації треба писати: «... згідно з рисунком 1.2» або використовувати інші вирази; слово «рисунок» пишеться повністю.

Якщо в магістерській кваліфікаційній роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Якість ілюстрацій має забезпечувати їх чітке відтворення (електрографічне копіювання, принтер). Ілюстрації виконуються за допомогою ЕОМ.

На всі ілюстрації мають бути посилання в пояснювальній записці.

4.4 Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлятися у вигляді таблиць. Для таблиць припускається використання шрифту 10 або 12 пт Times New Roman через одинарний міжрядковий інтервал.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті або (якщо вона не вміщується на цій сторінці) на наступній сторінці таким чином, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку магістерської кваліфікаційної роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою за зразком.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) у межах розділу. Номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою (наприклад, таблиця 1.1 – перша таблиця першого розділу). Якщо у пояснювальній записці одна таблиця, її нумерують згідно з загальними вимогами.

Таблиця може мати назву, яку друкують після слова «Таблиця» і номера малими літерами (крім першої великої) і вміщують над таблицею. Назва має бути стислою і відображати зміст таблиці.

Зразок

Таблиця 3.1 – Аналіз експлуатаційних витрат
локомотивного депо

Показники	2007 рік	2008 рік	Темп зростання, %	Відхилення (+;-)
1	2	3	4	5
Разом	132342,5	168384	127,2	36041,5
у тому числі:				
1 ФОТ	18807,5	23521,6	125,1	4714,1
2 Нарахування	7256,8	9055,8	124,8	1799,0
3 Матеріали	9382,5	13029,8	138,9	3647,3
4 Паливо, разом	85955,3	109621,3	127,5	23666,0
у тому числі:				
– господарські потреби	76702,4	97627,2	127,3	20924,8
– тяга	9252,9	11994,1	129,6	2741,2
5 Електроенергія	415,0	461,6	111,2	46,6
6 Амортизація	17984,5	22587,9	125,6	4603,4
7 Інші витрати	-7459,1	-9894	132,6	-2434,9

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз зліва з абзацного відступу над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження таблиці___» із зазначенням номера таблиці, повторюючи в кожній частині головку і боковик таблиці.

При поділі таблиці на частини допускається її головку або боковик замінити відповідно номерами граф чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами у першій частині таблиці. Якщо в кінці сторінки таблиця переривається і її продовження буде наведено на наступній сторінці, в першій частині таблиці нижню горизонтальну лінію, що обмежує таблицю, не проводять.

Графу «Номер по порядку» до таблиці включати не допускається.

Заголовки граф таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення із

заголовком. Підзаголовки, що мають самостійне значення, друкують з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиці крапки не ставлять. Заголовки і підзаголовки граф вказують в однині.

Якщо всі показники, наведені в таблиці, мають одну одиницю виміру, її вказують один раз над правим краєм таблиці (див. зразок).

Якщо текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінити лапками. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

На всі таблиці мають бути посилання в пояснювальній записці.

4.5 Формули

Формули необхідно подавати в магістерській кваліфікаційній роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, посередині сторінки.

Рівняння і формули треба виділяти з тексту вільними рядками.

Вище і нижче кожної формули потрібно залишати не менше одного вільного рядка. Формули нумерують послідовно в межах розділу, за винятком формул, поданих у додатках. Номер формули повинен складатися з номера розділу і порядкового номера формули, між якими ставиться крапка (наприклад, формула 3.1). Номер формули вказують на рівні формули в дужках у крайньому правому положенні на рядку.

Якщо у пояснювальній записці одна формула, її нумерують згідно з загальними вимогами. Формулу подають симетрично до тексту.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони подані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з

нового рядка. Перший рядок пояснення починають з абзацу словом «де» без двокрапки.

Зразок

Рентабельність реалізованої продукції R_{pn} , %, визначається як

$$R_{pn} = \frac{П_{pn}}{C_{pn}} * 100\%, \quad (3.1)$$

де $П_{pn}$ – прибуток від реалізації продукції (валовий прибуток), тис. грн;

$С_{pn}$ – собівартість реалізованої продукції, тис. грн.

Якщо рівняння або формула не вміщується в один рядок, то допускається їх перенесення на знаках виконуваних операцій, повторюючи знак операції на початку наступного рядка. Коли переносять формули на знакові операції множення, застосовують знак «х». Формули, що йдуть одна за одною й не розділені текстом, відокремлюють комою.

4.6 Посилання

При написанні магістерської кваліфікаційної роботи магістрант повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати, які наводяться в магістерській кваліфікаційній роботі. Такі посилання надають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати

номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання в магістерській кваліфікаційній роботі.

Посилання в тексті пояснювальної записки на джерела слід позначати порядковим номером за списком використаних джерел, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1] - [7]...».

Допускається наводити посилання на джерела у висновках, при цьому оформлення посилання має відповідати його бібліографічному опису за списком використаних джерел із зазначенням номера.

При посиланнях на розділи, підрозділи, пункти, підпункти, таблиці ілюстрації, формули, додатки необхідно зазначати їх номери (наприклад, «у розділі 1...», «відповідно до 1.2.3.», «у таблиці 1.1», «...на рисунку 1.1», «... за формулою (1.1)...», «...у додатку А...».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись» (наприклад, «див. таблицю 1.1»).

4.7 Примітки

Примітки вміщують у пояснювальній записці при необхідності пояснення змісту тексту, таблиці або ілюстрації. Примітки розташовують безпосередньо після тексту, таблиці або ілюстрації, яких вони стосуються.

Слово «Примітка» пишуть з великої літери з абзацного виступу, не підкреслюють, після слова «Примітка» ставлять тире. Одну примітку не нумерують, а її текст подають з великої літери і в тому ж рядку.

Декілька приміток нумерують послідовно арабськими цифрами з крапкою. Після слова «Примітки» не ставлять нічого і з нового рядка з абзацу після номера примітки з великої літери подають текст примітки. Текст примітки (якщо він продовжується більш одного рядка) пишуть з абзацного відступу.

4.8 Виноски

Пояснення до окремих даних, наведених у тексті або таблицях, допускається оформляти виносками. Виноски проставляють надрядковими знаками (верхній індекс) у вигляді порядкових номерів арабськими цифрами з дужкою. Нумерація виносок окрема для кожної сторінки. Знаки виноски ставлять безпосередньо після слова, числа, символу, речення, до якого дають пояснення, та перед текстом пояснення.

Текст виноски вміщують з абзацного відступу під таблицею або в кінці сторінки та відокремлюють від таблиці або тексту лінією довжиною 30-40 мм, проведеною з лівого краю сторінки.

Текст виноски починають з абзацного відступу і друкують з мінімальним міжрядковим інтервалом.

4.9 Перелік умовних скорочень

Перелік умовних скорочень складається у тому випадку, коли автор використовує власні скорочення термінів (наприклад, ЧГП – чистий грошовий потік), що використовуються в тексті більше трьох разів. Якщо таке скорочення використовується не більше трьох разів, після першого згадування наводять розшифровку у дужках.

Перелік умовних скорочень складається в алфавітному порядку (див. додаток В).

4.10 Список використаних джерел

Список використаних джерел краще розміщувати у порядку посилань, але можна і в алфавітному порядку за прізвищами перших авторів.

Відомості про літературу, яка включена до переліку, необхідно давати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням назв праць.

Перелік необхідно починати із законодавчих джерел, що регламентують економіко-правові відносини у сфері, якій присвячено магістерську кваліфікаційну роботу, закінчувати – назвами тих документів, якими студент користувався при оформленні пояснювальної записки та графічного матеріалу.

4.11 Додатки

Додатки оформляють у вигляді окремої частини, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті магістерської кваліфікаційної роботи.

Всі додатки мають бути перелічені у змісті магістерської кваліфікаційної роботи, вказані їх позначення та назви.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком літер Ґ, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Один додаток позначається як «Додаток А». Додатки повинні мати наскрізну нумерацію сторінок з рештою пояснювальної записки.

Додатки можуть бути обов'язковими (необхідними в магістерській кваліфікаційній роботі) та інформаційними (рекомендованого або довідкового характеру). Вид додатка вказується в дужках під словом «Додаток» (обов'язковий, рекомендований або довідковий). У посиланнях на додатки в тексті їх вид не вказується.

Кожний додаток починається з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і велика літера, що позначає додаток.

Ілюстрації, таблиці і формули, які розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка (наприклад,

рисунок А.1 – перший рисунок додатка А). Якщо в додатках подається одна ілюстрація, одна таблиця або одна формула, їх нумерують за загальними вимогами.

Креслення схем та графіків має відповідати вимогам стандартів.

5 Правила оформлення графічного матеріалу

Графічний матеріал має бути поданий не менше ніж на 6 аркушах формату А1, оформлених згідно з правилами креслення та правилами академії. У нижньому правому куті кожного аркуша повинен бути стандартний штамп (висота – 55 мм або 40 мм, ширина – 180 мм), де вказуються прізвища автора, керівника, відповідального за нормоконтроль та особи, що затверджує магістерську кваліфікаційну роботу; підписи і дати підпису; шифр спеціальності, тема магістерської кваліфікаційної роботи і загальна назва кожного аркуша графічного матеріалу та ін. Дозволяється виконувати графічний матеріал як вручну, так і за допомогою комп'ютерної техніки, як у кольоровому, так і в чорно-білому вигляді.

Висота літер та цифр на аркуші графічного матеріалу повинна бути не меншою за 10 мм (якщо вона менше – потребується роздавальний матеріал формату А4 для кожного члена Державної екзаменаційної комісії).

До графічного матеріалу належать графіки, схеми і таблиці, які мають смислове навантаження в магістерській кваліфікаційній роботі і про які піде мова в доповіді. Нумерація елементів графічного матеріалу на цих аркушах йде за згадуванням їх у доповіді під час захисту.

Штамп висотою 40 мм ставиться на аркушах графічного матеріалу, які містять лише текст, формули, таблиці, розрахунки (без жодних графіків).

Штамп висотою 55 мм ставиться на аркушах графічного матеріалу, які містять хоча б один графічний об'єкт (графік, рисунок тощо).

Нумерація всіх аркушів графічного матеріалу починається з першого і ведеться згідно з послідовністю доповіді. Номер аркуша ставиться в його нижній частині зліва штампа або у правій частині аркуша безпосередньо над штампом; висота номера аркуша – не менше 20 мм.

На графічному аркуші формули нумеруються згідно з їхніми номерами в пояснювальній записці і оформлюються відповідно до загальних правил. Над таблицями не пишеться слово «таблиця» та її назва, зміст таблиці вказується під нею.

Слово «рисунок» не пишеться також. Під рисунком стисло наводиться його зміст, уникаючи загальних слів «графік», «діаграма» тощо.

Загальна назва графічного матеріалу обов'язково наводиться у штампі. У першій колонці штампа «літера» вказується буква «і», що позначає індивідуальну розробку. На аркуші обов'язково мають бути наявні рамки стандартних розмірів (лівий – 20 мм; правий, верхній, нижній – по 5 мм).

Якщо декілька аркушів графічного матеріалу споріднені між собою загальною назвою (наприклад, обсягові показники діяльності залізниці з графіками наведені на трьох окремих аркушах), то на першому з них ставиться штамп 40 або 55 мм (залежно від виду інформації, яка міститься на аркуші), в штампі – загальна назва цього матеріалу (наприклад, «Обсягові показники діяльності підприємства»), в графі «аркуш» – «1», аркушів – за кількістю споріднених аркушів (у нашому прикладі – три). При цьому нумерація графічного матеріалу продовжується на загальних засадах (наскрізно).

Висота літер (цифр) у графічному матеріалі – не менше 10 мм. Відстань від штампа до тексту зверху – не менше 10 мм, зліва – не менше 5 мм.

Приклад оформлення аркуша графічного матеріалу наведено у додатку Г.

6 Підготовка до захисту

Закінчена магістерська робота, підписана студентом і консультантом, подається науковому керівникові в термін, не пізніше ніж за два тижні до призначеної дати захисту. Науковий керівник оцінює магістерську роботу своїм підписом, як ознакою допуску до захисту, а також готує відгук на неї (Додаток Д).

Після вивчення та у випадку схвалення роботи науковий керівник разом із своїм письмовим відгуком повертає роботу студенту для її подальшого затвердження завідувачем кафедри.

У разі відповідності поданої роботи встановленим вимогам завідувач кафедри вирішує питання про допуск магістерської кваліфікаційної роботи до захисту і робить відповідний запис на титульному аркуші роботи. У разі невідповідності вищевказаним вимогам роботу не допускають до захисту.

При недодержанні магістрантом календарного графіка виконання магістерської кваліфікаційної роботи або у випадку низької якості її розділів, завідувач кафедри, за поданням керівника, звертається в деканат з пропозицією про відрахування студента з магістратури.

Відповідальність за правильність розрахунків та зроблених на їх основі висновків несе студент – автор магістерської кваліфікаційної роботи.

Допущена до захисту магістерська кваліфікаційна робота направляється на зовнішню рецензію.

Рецензент характеризує відповідність змісту магістерської кваліфікаційної роботи обраній темі, ступінь повноти її розкриття, наукову новизну, практичне значення пропозицій, які вона містить. Негативна рецензія не є підставою для відхилення магістерської кваліфікаційної роботи від її захисту. Зразок рецензії наведено у додатку Е.

Крім того, необхідна рецензія з підприємства, підписана керівником цього підприємства або провідним спеціалістом (економістом, бухгалтером тощо). Зразок акта впровадження з підприємства наведено у додатку Ж.

Чернетка магістерської роботи та її електронна версія на дискеті або диску CD-R в окремому конверті (файлі) здаються на кафедрі.

Перед захистом студент зобов'язаний ознайомитися з відгуком, рецензіями, проаналізувати їх та підготувати відповіді на зауваження.

7 Порядок захисту магістерської кваліфікаційної роботи

Державна атестація здійснюється Державною атестаційною комісією і проводиться у формі оприлюдненого захисту магістерської кваліфікаційної роботи. Державній комісії обов'язково подаються матеріали, що характеризують наукову (творчу) і практичну цінність виконаної магістерської кваліфікаційної роботи, – друковані статті (студент повинен мати, як правило, одну друковану працю), методичні розробки тощо.

Захист магістерської кваліфікаційної роботи. До захисту магістрант готує доповідь та ілюстрований матеріал у вигляді таблиць і рисунків, які демонструють результати дослідження, основні висновки, узагальнення та пропозиції, що містяться у магістерській кваліфікаційній роботі. Кількість та зміст ілюстрованих матеріалів магістрант визначає разом з керівником. Рекомендована кількість планшетів з ілюстративними матеріалами – 5-8.

Захист магістерської кваліфікаційної роботи починається з доповіді її автора. Рекомендована тривалість доповіді – не більше 10 хвилин. У доповіді треба розкрити такі ключові моменти, як: актуальність теми; предмет, об'єкт, мета і завдання магістерської кваліфікаційної роботи; інформаційна база дослідження; зміст запропонованих заходів та обґрунтування їхньої ефективності (на

викладення матеріалу до цього пункту рекомендується відвести 2/3 часу усієї доповіді).

Члени Державної екзаменаційної комісії (ДЕК), що присутні на захисті, можуть ставити випускникові запитання з метою визначення рівня його професійної підготовки та управлінської ерудиції в цілому.

Під час захисту ведеться протокол засідання Державної екзаменаційної комісії. Окремо відзначається думка членів Державної екзаменаційної комісії про практичну цінність і рекомендації щодо пропозицій автора. Загальний захист магістерської кваліфікаційної роботи не повинен перевищувати 30 хвилин. Після обговорення підсумків захисту на закритому засіданні Державної екзаменаційної комісії виносяться її рішення. У випадку незгоди членів Державної екзаменаційної комісії, думка голови є вирішальною. Рішення комісії щодо захисту магістерських кваліфікаційних робіт оголошується її головою в той самий день. Повторний захист роботи з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Магістранти, які не захистили магістерську кваліфікаційну роботу, мають право на повторну атестацію в наступний термін роботи Державної комісії протягом трьох років на засадах, визначених ВНЗ.

У випадках, коли захист магістерської кваліфікаційної роботи визнається незадовільним, Державна комісія встановлює, чи може магістрант подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням або він повинен опрацювати нову тему, визначену кафедрою. При цьому повторне проходження усієї процедури допущення магістерської кваліфікаційної роботи до захисту є обов'язковим.

Магістранти, які не подали до розгляду магістерську кваліфікаційну роботу в термін, передбачений регламентом, або подали, але не отримали допуск до захисту, а також ті, хто одержав під час захисту незадовільні оцінки, отримують академічну довідку про навчання у ВНЗ.

8 Критерії оцінки магістерської кваліфікаційної роботи

Оцінюючи магістерську кваліфікаційну роботу, потрібно керуватися такими критеріями:

- актуальність теми та відповідність викладеного в роботі матеріалу темі дослідження;
- теоретичний, методичний рівень роботи в цілому та її практичне значення;
- базування аналітичної частини роботи на фактичних матеріалах діяльності підприємств (установ, організацій);
- вміння глибоко дослідити практичні ситуації, провести всебічний аналіз недоліків на конкретних прикладах, уникаючи висновків і пропозицій загального характеру;
- вміння стисло, логічно і аргументовано викладати зміст і результати дослідження, застосовуючи сучасну економічну термінологію, уникати загальних слів, мовних штампів, стилістичних і граматичних помилок, бездоказових тверджень, повторень, дослівного переписування текстів літературних джерел, невиправданого збільшення обсягу роботи за рахунок другорядних матеріалів;
- використання чинних законодавчо-нормативних актів, новітніх наукових публікацій;
- творчий підхід виконавця магістерської кваліфікаційної роботи, його вміння неординарно мислити, по-новаторському підходити до вирішення тих проблем, які мають відношення до теми його дослідження;
- наявність творчих здобутків у вигляді конкретних рекомендацій, пропозицій стосовно усунення окремих недоліків у магістерській кваліфікаційній роботі відповідного підприємства (установи, організації);
- загальне оформлення магістерської кваліфікаційної роботи (відповідність вимогам щодо оформлення, обсягу роботи, акуратності, грамотності тощо);

- чіткість формулювання мети і завдань магістерського дослідження;
- структура й логіка побудови змісту магістерської кваліфікаційної роботи;
- якість і глибина теоретичного, методологічного та практичного аналізу проблеми;
- наявність критичного огляду літературних джерел та наукової полеміки;
- актуальність і обґрунтованість заходів, що пропонуються;
- дотримання вимог до оформлення магістерської кваліфікаційної роботи;
- наявність та інформаційна змістовність ілюстративних матеріалів для захисту магістерської кваліфікаційної роботи;
- адекватність економіко-математичних моделей та методів, що використовуються для вирішення завдань, поставлених у роботі;
- змістовність повідомлення магістранта про основні результати дослідження;
- правильність і чіткість відповідей на запитання членів ДЕК;
- зауваження і пропозиції, що містяться у рецензії та у відгуку керівника.

При оцінці доповіді студента насамперед звертають увагу на те, наскільки вільно і впевнено володіє доповідач матеріалом своєї роботи, сучасною економічною термінологією, чи може він доповісти без допомоги тексту доповіді. Важливо, щоб доповідач міг пояснювати матеріали таблиць, графіків, рисунків, схем впевнено і невимушено.

Доповідач повинен правильно розподілити час, що йому відведений для доповіді, присвячуючи більшу частину часу аналізу одержаних результатів, висновкам і рекомендаціям, не зупиняючись на другорядних питаннях.

Доповідач повинен давати чітку відповідь по суті на запитання присутніх, бути впевненим у собі. При дотриманні доповідачем вищенаведених вимог захист може бути оцінений вищою оцінкою «відмінно».

На підставі результатів захисту магістерської роботи, відгуку наукового керівника та висновків рецензента Державна екзаменаційна комісія приймає мотивоване рішення стосовно кожного студента щодо оцінки магістерської роботи та можливості присвоєння випускнику кваліфікації магістра.

Підсумкову, диференційовану за чотирибальною шкалою оцінку магістерської кваліфікаційної роботи визначає ДЕК. Її рішення є остаточним і оскарженню не підлягає.

Основні умови одержання оцінки:

Відмінно. Магістерська кваліфікаційна робота є бездоганною в усіх відношеннях:

- містить елементи наукової новизни;
- має практичне значення;
- доповідь логічна і стисла, проголошена вільно й зі знанням справи;
- відгук і рецензія позитивні;
- відповіді на запитання членів ДЕК правильні.

Добре. Тема магістерської кваліфікаційної роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру:

- в теоретичній частині поверхово проаналізовані літературні джерела;
- елементи новизни та практичного значення чітко не представлені;
- недостатньо використані інформаційні матеріали організації, мають місце окремі зауваження в рецензії та відгуку;
- доповідь логічна, проголошена вільно;
- відповіді на запитання членів ДЕК в основному правильні;
- магістерська кваліфікаційна робота оформлена в межах вимог.

Задовільно. Тема магістерської кваліфікаційної роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру:

- нечітко сформульована мета магістерської кваліфікаційної роботи;

- теоретичний розділ не має критичного аналізу підходів до вирішення проблем, що охоплює тема, має описовий характер;
- в аналітичній частині є надмір елементів описовості;
- добір інформаційних матеріалів (таблиці, графіки, схеми) не завжди обґрунтований;
- заходи та пропозиції, що містяться в третьому розділі, обґрунтовані непереконливо;
- рецензія і відгук містять окремі зауваження;
- доповідь прочитана за текстом;
- не всі відповіді на запитання членів ДЕК правильні або повні;
- є зауваження щодо оформлення магістерської кваліфікаційної роботи.

Незадовільно. Тема магістерської кваліфікаційної роботи розкрита поверхово. Мають місце такі недоліки:

- нечітко сформульована мета магістерської кваліфікаційної роботи;
- розділи погано пов'язані між собою;
- відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел;
- аналіз виконаний поверхово, переважає описовість на шкоду системності та глибині;
- запропоновані заходи з аналізу не результативні, економічне обґрунтування неповне.

Крім того, мають місце недоліки в оформленні магістерської кваліфікаційної роботи. Ілюстрації до захисту відсутні. Доповідь прочитана за готовим текстом. Відповіді на запитання членів ДЕК неточні або неповні.

Магістерська кваліфікаційна робота до захисту не допускається, якщо вона:

- подана науковому керівникові на перевірку чи на будь-який подальший етап проходження з порушенням термінів, встановлених графіком навчального процесу;
- написана на тему, яка своєчасно не була затверджена наказом по ВНЗ;
- виконана не самостійно;
- структура не відповідає вимогам;

- зміст магістерської кваліфікаційної роботи не розкриває її теми;
- не переплетена та недбало оформлена;
- відсутня рецензія або відгук керівника.

Додаток А

(довідковий)

Зразок оформлення змісту за темою
«Бухгалтерський облік в управлінні заробітною платою і ефективність використання трудових ресурсів»

Зміст

Вступ

1 Роль оплати праці в підвищенні ефективності виробничої діяльності підприємства

1.1 Системи й форми оплати праці на залізничному транспорті

1.2 Характеристика виробничо-фінансових показників діяльності вокзалу станції Суми

2 Облік розрахунків з оплати праці

2.1 Нормативні документи з питань заробітної плати

2.2 Документальне оформлення й аналітичний облік з оплати праці

2.3 Облік нарахування заробітної плати на вокзалі станції Суми

2.4 Синтетичний облік нарахувань на фонд заробітної плати і утримань із заробітної плати

2.5 Звітність підприємств з праці та заробітної плати

3 Аналіз трудових показників підприємства

3.1 Завдання аналізу трудових показників

3.2 Аналіз динаміки чисельності і використання робочого часу на вокзалі станції Суми

3.3 Аналіз фонду оплати праці: динаміки, структури і факторів впливу

МРЕ.300.01.02 ПЗ

41

Змн	Арк.	№ докум.	Підпис	Дат				
Розроб.		Рибіна О.В.		а	Бухгалтерський облік в управлінні заробітною платою і ефективність використання трудових ресурсів	Літ.	Арк.	Аркушів
Перевір.		Пакуліна А.А.					5	139
Реценз.						УкрДАСТ		
Н. Контр.		Підпригора						
Затверд.		ЧЕбанова Н.В.						

**Бухгалтерський облік в
управлінні заробітною пла-
тою і ефективність ви-
користання трудових
ресурсів**

3.4 Автоматизація розрахунку заробітної плати

4 Використання економіко-математичних методів в аналізі фонду
оплати праці

4.1 Методика застосування кореляційного аналізу

4.2 Розрахунок економічного ефекту від оптимізації фонду оплати
праці

Висновки

Список використаних джерел

Додаток А	Структура вокзалу станції Суми
Додаток Б	Табель обліку та використання робочого часу
Додаток В	Документообіг з обліку заробітної плати
Додаток Г	Особовий рахунок
Додаток Д	Платіжна відомість
Додаток Ж	Наказ (розпорядження) про надання відпусток
Додаток К	Листок непрацездатності
Додаток Л	Звіт з праці (форма № 1-ПВ) за 2008 рік
Додаток М	Звіт про використання робочого часу (форма № 3-ПВ) за 2008 рік
Додаток Н	Звіт про чисельність (форма УТО-1) за 2008 рік
Додаток П	Звіт про чисельність та фонд оплати праці (форма УТО-2) за 2008 рік
Додаток Р	Баланс (форма № 1) за 2007 рік
Додаток С	Баланс (форма № 1) за 2008 рік
Додаток Т	Звіт про фінансові результати за 2007 рік
Додаток У	Звіт про фінансові результати за 2008 рік

Додаток Б
(довідковий)

Зразок оформлення списку використаних джерел

Закони (слово «закони» не вказується)

- 1 Конституція України. – К.: Юрид. літ., 1996. – 50 с.
- 2 Кримінально-процесуальний кодекс України: за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К.: Парлам. вид-во, 2006. — 207 с.

Посібники, підручники, монографії (слово «посібники, ...» не вказується)

- 3 Богиня Д.П. Основи економіки праці: Навч. посіб. / Д.П. Богиня, О.А. Грішнова. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання-Прес, 2001. – 313 с.
- 4 Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік. Навч. посіб. для студ. спец. 7.050106 «Облік і аудит» / Ф.Ф. Бутинець, Л.В. Чижевська, Н.В. Герасимчук. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 448 с.
- 5 Грабова Н.М. Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках: Навч. посіб. / Н.М. Грабова, Ю.Г. Кривоносов. – 3-тє вид., допов.– К.: А.С.К., 2001. – 416 с.

Статті (слово „статті” не вказується)

- 6 Чумаченко М.Г. Управління вартістю компанії на основі ціннісного підходу / М.Г. Чумаченко, В.А. Панков //Фінанси України. – 2004. – №2. – С. 66-79.

Автореферати дисертацій

- 7 Новосад І.Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис.... канд. техн. наук: 05.02.08 /

І.Я. Новосад; Тернопіл. держ. техн. ун-т ім. Івана Пулюя. — Тернопіль, 2007. — 20, [1] с.

Матеріали з Інтернету

8 Сивец С. Оценка собственности в Украине в переходный период [Електронний ресурс]: Режим доступу: [//http://www.binfo.zp.ua/articles/02.shtml](http://www.binfo.zp.ua/articles/02.shtml)

Електронні ресурси

9 Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс]: за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України; ред. О. Г. Осауленко. — Електрон. дані. — К.: Інфодиск, 2004. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM): кольор.; 12 см. — (Всеукраїнський перепис населення, 2001). — Систем. вимоги: Pentium-266; 32 Mb RAM; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. — Назва з титул. екрану.

Додаток В
(довідковий)

Приклад оформлення переліку умовних скорочень

Перелік умовних скорочень

ДГП – дисконтування грошових потоків

МСО – міжнародні стандарти оцінки

ПДД – підсобно-допоміжна діяльність

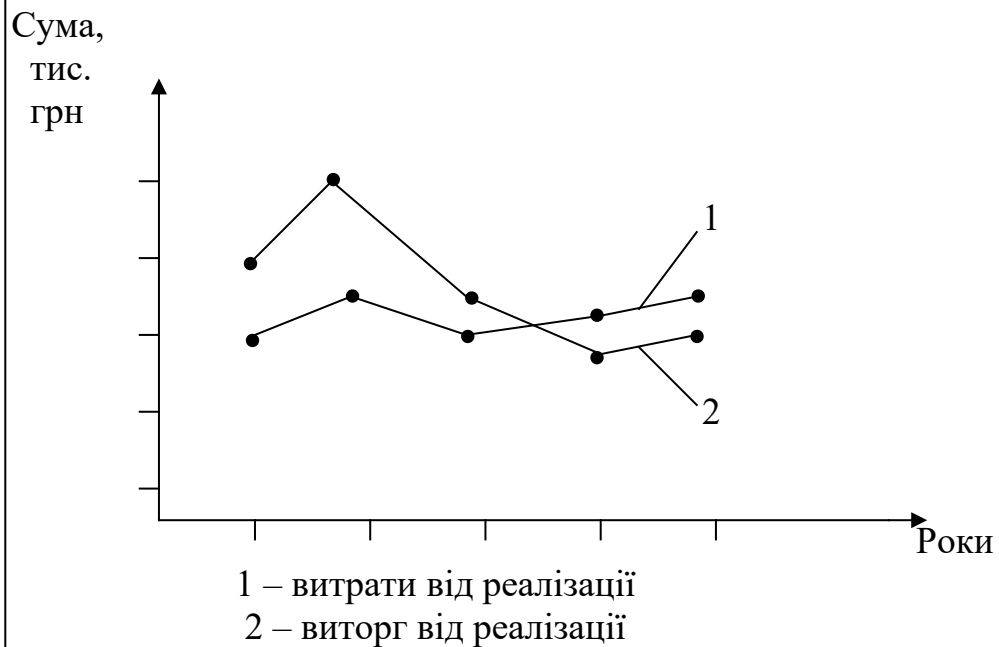
УТО – українське товариство оцінників

ФОП – фонд оплати праці

Додаток Г
(довідковий)

Зразок оформлення аркуша графічного матеріалу

Основні показники діяльності підприємства у 2003 - 2007 рр.

Витрати та виторг від реалізації

4

(4)

Штамп висотою 40 або 55 мм
(залежно від виду графічного
матеріалу)

Додаток Д

ВІДГУК

на магістерську кваліфікаційну роботу на тему

студента _____ курсу _____ групи _____
факультету «Економіка транспорту» спеціальності «Облік і
аудит»

(П.І.Б. студента)

Необхідно відобразити:

- оцінку актуальності дослідження;
- аналіз позитивних рис роботи, її недоліків і помилок;
- рівень теоретичних знань, отриманих студентом;
- ступінь володіння методикою і методологією роботи фахівця;
- глибину і комплексність підходу під час аналізу економічних, соціальних, політичних і правових проблем;
- активність у вивченні бухгалтерського обліку, аудиту, виробничого досвіду, принципів діяльності організації;
- повноту виконання програми та індивідуального завдання;
- ступінь оволодіння інформаційними системами і комп'ютерними технологіями і їх використання в роботі;
- наявність практичних навичок самостійного вирішення професійних завдань за фахом;
- готовність до самостійної роботи як фахівця;
- загальну оцінку роботи студента в магістерському кваліфікаційному дослідженні;
- оцінку магістерської кваліфікаційної роботи.

Дата

Посада керівника дипломної роботи   підпис

П.І.Б.

Додаток Е

РЕЦЕНЗІЯ

на магістерську кваліфікаційну роботу на тему:

студента _____ курсу _____ групи _____

факультету «Економіка транспорту» спеціальності «Облік і аудит»

(П.І.Б. студента)

Основний зміст рецензії:

1 Актуальність теми.

2 Обґрунтованість найбільш істотних висновків і рекомендацій, зроблених у дипломній роботі.

3 Практична значимість і можливість використання рекомендацій у дипломній роботі.

4 Оцінка роботи (позитивна або негативна).

Дата

Посада рецензента

підпис

П.І.Б.

Додаток Ж

Зразок оформлення заявки з підприємства на виконання
магістерської кваліфікаційної роботи

Декану факультету
економіки транспорту
УкрДАЗТ
Калабухіну Ю. Є.

Просимо доручити випускниці П.І.Б. факультету економіки транспорту Української державної академії залізничного транспорту виконати магістерську кваліфікаційну роботу на тему (назва теми), яка має для підприємства практичний інтерес.

2 березня 2010 року

Головний бухгалтер

П.І.Б.

Додаток К

Декану факультету
економіки транспорту
УкрДАЗТ
Калабухіну Ю. Є.

АКТ ВПРОВАДЖЕННЯ

м. Харків

10 червня 2010 року

Підприємство підтверджує, що результати магістерської кваліфікаційної роботи на тему (назва теми) випускниці П.І.Б. факультету економіки транспорту Української державної академії залізничного транспорту, виконаної за заявкою підприємства, будуть використані в його практичній діяльності.

Головний бухгалтер

П.І.Б.